

venditiones ipsarum rerum sacrarum ac divinarum. Potissime vero probanda est hæc pars ex dictis verbis Christi: *Gratis accepistis, gratis date*. In quibus verbis imprimis pro certo statuendum est, adverbium illud, *gratis*, in utroque loco proprie accipi. Quod adverte, quia Maldonatus exposuit, *gratis date*, id est, *largiter*; nam, quæ gratis dantur, largiter dantur. Sed sine dubio illa non est proprietas vocis, nec fundamentum illius translationis videtur in universum verum; nam sæpe, quæ gratis dantur, etiamsi gratis accepta sint, cum magna moderatione et mensura dari solent, nisi contingat multum esse liberalem, qui donat. Denique, quicquid sit de hac metaphora, proprietas vocis prius tenenda est, tum propter generalem regulam interpretandi Scripturam; tum quia et Patres et Theologi omnes ita intelligunt, ut gratis sit, dare sine pretio; tum etiam quia hæc est significatio aptissima pro materiæ qualitate, et ad mores maxime necessaria, et nullum habet inconveniens; tum denique quia in hoc sensu dicitur, *gratis accepistis*, id est, sine pretio et sine merito, ex gratuita voluntate dantis; in eodem ergo sensu subjicitur, *gratis date*.

13. *Predicta Christi verba præceptum continent.*—Secundo est supponendum, verba illa præceptum continere, et necessitatem indicare, non consilium. Ita in rigore postulat imperandi verbum, si aliunde non constet de alio leniori sensu, quod hic constare non potest, neque ex materia, quia illa capax est talis præcepti, ut constat, neque ex Patrum expositione; nam potius illi et expositores communiter, ac Theologi, intelligunt ibi præceptum contineri, quo prohibetur simonia. Et licet Patres hac voce non semper utantur, sed avaritiæ turpis, quam dicunt ibi Christum prohibuisse, tamen in re in idem redit, quia ideo avaritia illa materia est graviter culpabilis et turpis, quia est sacrilega, et contra dignitatem ac sanctitatem divinæ gratiæ. Sic Hieronymus ibi, exponens illa verba, inquit: *Quia semper dona spiritualia, si merces media sit, viliora fiunt, adjungitur avaritiæ condemnatio: Gratis accepistis, gratis date*. Sentit ergo damnari illam venditionem, ut sacrilegam et redundantem in vilipendium spiritualium donorum. Unde subjungit: *Ego magister et Dominus absque pretio hoc vobis tribui, et vos sine pretio date, ne Evangelii gratia corrumpatur*. Quod optime confirmant verba Petri, 1 Epistol., capit. quarto: *Unusquisque prout accepit gratiam in alterutrum illam administrantes,*

sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei.

14. *Confirmatur.*—Unde nova insurgit confirmatio: cum enim hæc gratiæ et ecclesiastica ministeria ad confirmationem et fructificationem doctrinæ ordinentur, si pretio venderentur, corrumpeter Evangelium, id est, inefficax et inutile redderetur; tum quia signa ipsa et verbum vilescerent, nec existimarentur tanquam divina, sed ut artes vel inventiones humanæ ad lucrandum; et ministri acciperent occasionem vacandi potius quæstui quam doctrinæ, et auditores minus benevoli redderentur ad verbum Dei suscipiendum. Et hoc fere modo expendit locum illum late ibi Abulens., quæst. 61, 62, 63. Continent ergo verba illa præceptum de re valde necessaria ad apostolicum ministerium. Nec refert quod sequentia verba contineant consilium, quia verba adaptantur materiæ in quam cadunt. Quamvis dici possit, etiam sequentia verba continere verum præceptum; ita enim loquitur ibi Hieronymus. Sive illud fuerit quasi personale præceptum pro scelis Apostolis, et pro illo tempore datum, ut significat Augustinus, libr. Quæst. nov. et vet. Testam., quæst. 104, et Ambros., libr. 7 in Luc. 10, circa illa verba: *Non peram*, etc.; et exponit late Jansen., Matth. 10. Sive spiritualiter intelligendum sit, nimiam sollicitudinem talium rerum ibi prohiberi, quæ solet esse turpis avaritiæ mater, ut ibi latius expositores declarant, et mo verbo attigit Ambrosius, libr. de Joseph., cap. 13, dicens: *Misit Dominus discipulos sine auro, etc., id est, ut incentiva litis, et instrumenta eriperet ultionis*; et Psalm. 118, Oct. 5: *Ideo dixit Dominus: Nolite possidere aurum, vel argentum, ne eos auri et argenti cupiditas avara possideat.*

15. *Præceptum in illis verbis contentum non est positivum tantum.*—Addo vero ulterius, præceptum illis verbis contentum non esse positivum tantum, sed ex natura rei et ex vi talis materiæ necessarium. Hoc satis declaratum est et probatum rationibus factis, quia et finis talium gratiarum, et dignitas earum postulat ut mercatui non exponantur. Sic ergo dixit Ambrosius, libr. 5 in Luc. 8: *Tam villi actione vult aestimari se Christus, ut ab omnibus ematur, ne quis pauper deterreatur: Gratis* (inquit) *accepistis, gratis date, pecuniam non querit divitiarum altitudo, sed gratiam*. Ubi utramque rationem, et ex parte finis, et ex dignitate gratiæ attigit. Sic etiam dixit idem Ambrosius, libr. de Dignit. Sacerd., cap. 5:

Si gratia gratis datur, et pretio non comparatur, a te cur gratia pecuniis comparatur? Ubi observandum occurrit, in verbis Christi, utramque *gratis*, cum eodem rigore et proprietate sumi, eo nimirum modo, quo gratia divini et supernaturalis ordinis, gratia per antonomasiam appellatur, quia videlicet omnino gratis datur, ita ut omne debitum excludat, sive meriti perfecti, sive imperfecti, sive connaturalis habitudinis ad ipsam naturam. Quod enim gratis sic accipitur, gratis etiam et sine pretio communicari debet, eo modo quo potest ab uno homine alteri communicari, quia si communicetur propter pretium, agitur contra naturam talis gratiæ, et contra auctorem ejus; nam venditur id quod ipse solus potest conferre, et ita homo opus Dei vendit tanquam suum, et id quod vendit, vult aestimari ut suum, non ut Dei.

CAPUT III.

QUALIS, ET QUANTA, ET QUAM INTRINSECA SIT MALITIA SIMONIE.

1. *Peccatum hoc ex genere suo est contra religionem.*—Priusquam ad aliud membrum divisionis declarandum accedamus, nonnulla dubia, quæ ex dictis circa primum membrum oriuntur, expedienda sunt, ut hæc malitia simoniæ, quam intrinsece malam esse dicimus, et de qua nunc tantum agimus, perfecte intelligatur. Ex dictis ergo constat primo, hanc malitiam esse contrariam directe ac proxime virtuti religionis, quatenus ad religionem pertinet res sacras atque divinas debita veneratione tractare. Hoc enim est quod per simoniam maxime violatur, ut declaratum est. Et omnes rationes quæ fiunt ad declarandam malitiam naturalem hujus vitii, ut efficaces sint, eo tendere debent, ut declarent quomodo per venditionem, seu temporalem pactionem, aut commutationem, divinis donis, et consequenter Deo, illorum auctori, gravis irreverentia fiat, quod etiam in superiori capite pro viribus explicatum est.

2. *Peccatum hoc ex genere suo est mortale.*—Et hinc sequitur secundo, peccatum hoc ex genere suo mortale esse, atque gravissimum, quod est certissimum dogma, et ab omnibus Doctoribus, tam Theologis, quam jurisperitis et Summistis receptum, satisque est declarata hæc gravitas a Petro illis verbis: *In felle amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse*. Et in jure tanta exaggeratione repre-

henditur hoc vitium, ut omnibus aliis peccatis mortalibus ex genere suo præferri videatur. Nam in cap. ult. 1, quæst. 7, dicitur: *Omnia crimina ad comparationem simoniæ hæresis quasi pro nihilo reputantur*. Et in cap. 1, quæst. 3, dicitur non esse dispar a sacrilegio. Et in cap. *Reperiuntur*, 1, quæst. 1, vocatur *exécrabile flagitium*; et in capit. *Quisquis*, eadem dicitur *piaculare flagitium*, id est, ut exponit Glossa, quia comparatur ei quod morte expiatur. Et in cap. *Si quis Episcopus*, eadem, ex Concilio Chalced., cap. 2, vocatur *turpissimum lucrum*; et in cap. *Sane*, 15, q. 3, dicitur, *ad instar publici criminis et læsæ majestatis puniendum*. Similia habentur in c. *Tanta*, de Simon. Quæ non sunt intelligenda cum tanta proprietate, ut omnino credatur hoc peccatum ex genere suo reliqua omnia superare. Nam sine dubio majus peccatum est hæresis; et omnia quæ directe opponuntur virtutibus Theologicis, majora sunt, ut supra generaliter ostensum est. Et intra latitudinem peccatorum contra religionem, majus peccatum est idololatria, ut recte notavit Alens., d. q. 167, memb. 2, § 3. Nam idololatria immediate est contra ipsum Deum et majestatem ejus; simonia vero proxime est contra dona ejus. Intelligendum ergo est omnia illa esse dicta per exaggerationem, ad explicandum esse hoc acerbissimum et gravissimum peccatum.

3. *Cur hoc vitium tantum exaggeretur a Patribus.*—Præsertim vero exaggeratur a Patribus, quia est vitium perniciosissimum Ecclesiæ. Tum quia ratione avaritiæ et ambitionis, quæ cum illo conjunguntur, nimium diffunditur, et ut cancer serpit, et ideo vocari solet simoniæ pestis. Et hac ratione dicitur in capit. *Sicut*, de Simonia: *Simoniæ pestis alios morbos vincit*, utique in extensione, et virtute corrumpendi mores. Et ob eandem causam, in dicto cap. *Reperiuntur*, 1, q. 1, dicitur *cancerosum vulnus, et usitatum malum*. Tum etiam, quia magnum nocumentum affert Ecclesiæ; nam occasione hujus vitii indigni eliguntur, et sanctum datur canibus, et res Ecclesiæ vilescunt. Ratione ergo harum circumstantiarum, solet exaggerari et præferri aliis vitiis. Et eodem modo posset exponi Ambrosius, libr. 4 in Luc., et habetur in cap. *Cito*, 1, q. 1, quatenus significat gravius fuisse punitum hoc peccatum in Giezi, 4 Reg. 5, quam idololatriam in Moabitis, Deuter. 23. Quia Giezi dictum est: *Lepra Naaman adheret tibi, et semini tuo usque in sempiternum*.

num. De Moabitibus autem dictum est: *Non intrabunt in Ecclesiam, usque in tertiam vel quartam generationem* (ut legit Ambrosius). Esto enim fuisset imposita major poena, non inde inferretur esse absolute majus peccatum. Quia saepe in republica major poena ponitur ad coercendum peccatum, quod majus nocuummentum communitati affert, vel quod frequentius accidit, quia natura est in illud proclivior, licet in se non sit simpliciter gravius. Re tamen vera ex illis locis non potest sumi illa comparatio, tum quia Moabitae non fuerunt puniti propter idololatriam, sed quia noluerunt Haebraeis occurrere cum pane et aqua in via, quando veniebant ex Aegypto, ut ibidem dicitur; tum quia non dicitur, usque tertiam et quartam; sed dicitur: *Etiam post decimam generationem non intrabunt in Ecclesiam Domini in aeternum*; tum denique quia poena Moabitarum erat in suo genere longe gravior, quam lepra corporalis, scilicet, non admitti in Ecclesiam, neque ad amicitiam cum populo Dei, ut ibidem subjungitur. Sunt ergo alia peccata graviora, licet hoc et mortale et gravissimum sit.

4. *An hoc peccatum possit aliquando esse veniale?*—Unde interrogari non immerito potest, an hoc peccatum possit esse aliquando veniale; nihil enim invenio ab auctoribus dictum. Et habere potest dubitationem ex generali regula, quod mortale ex genere fieri potest veniale ex levitate materiae, ubi materia talis est, quae possit augeri et minui, ut videtur esse in praesenti; nam et res spiritualis, quae venditur, potest esse in suo genere levis, ut, verbi gratia, si vendatur parum aquae benedictae, aut cereus agnus, vel quid simile; et pretium potest esse tam parvum, ut pro nihilo reputetur.

5. *Ex levitate materiae non potest hoc peccatum esse veniale.*—Ostenditur non dari levitatem ex parte rei spiritualis.—Dico nihilominus, in hoc peccato non dari levem materiam, nec fieri posse veniale, nisi forte per inconsiderationem, vel ignorantiam habentem admixtam negligentiam tantum venialem. Priorem partem videntur mihi satis insinuasae Doctores loquentes tam absolute et acerbè de gravitate hujus peccati, et nullam faciendò mentionem venialis peccati ex levitate materiae, cum in aliis sacrilegiis, superstitionibus et similibus vitiis illam non omittant, unde in aliis peccatis dicere solent esse mortalia ex genere, in hoc vero non addunt limitationem, ex genere, sed simpliciter dicunt esse grave

et gravissimum peccatum. Ratio vero est, quia nec ex parte rei spiritualis, nec ex parte pretii potest ita diminui hoc peccatum. Primum patet, quia nullum donum gratiae, quantumvis parvum videatur, esse potest vendibile sine gravi irreverentia Dei, et ipsiusmet doni, quod, licet in suo ordine sit parvum, nihilominus non potest contemni neque conculcari sine gravi culpa; et eadem ratione, nec vendi potest sine culpa, quia per hoc gravissime contemnitur, et tanquam quid vile tractatur. Et quantum est ex parte talis actionis, subtrahitur a gratuita donatione Dei. Nam quod pretio potest aestimari ac dari, non reputatur tanquam pendens ex gratuita donatione Dei. Unde sicut laboretur gravissime, qui vel minimum opus pietatis sibi tribueret, et non gratuita donatione Dei, neque in tali cogitatione potest inveniri levis materia, ita graviter peccat semper, qui donum aliquod gratiae, etiamsi minimum esse videatur, venditioni exponit. Sic existimo esse peccatum mortale, vendere vel unum minimum cereum agnum, vel pro vero pretio unam orationem Angelicam, vel aliquid simile spirituale facere, aut conferre. Multoque certius est esse peccatum mortale, primam tonsuram pro pretio dare, licet in gradu ordinum videatur quid minimum: idemque est in similibus.

6. *Probatur non posse oriri levitatem ex parte pretii.*—Idem facile ostendi potest ex parte pretii: nam si illud magnum sit, eo ipso apparet gravis deformitas, quia tunc ex utroque capite satis magna est materia talis delicti. Item, illud est magnum lucre temporale, et est turpissimum, quia per abusum rei spiritualis acquiritur; est ergo grave peccatum. Dices rationem hanc probare solum ex parte vendentis; nam ille qui emit, nihil lucratur temporale, sed potius jacturam patitur. Respondeo primum, eumentem peccare saltem ex priori capite, quia rei spirituali injuriam facit, et quo majus pretium dat, eo (ut sic dicam) minus gratis vult habere illam; atque ita gratiam vult habere non gratis, quod perversum est (ut dicitur in cap. *Gratis*, 4, quæst. 1), etiam in minimo dono gratiae. Et deinde, cum emere et vendere correlativa sint, si venditio est simoniaca, etiam emptio; et si una est gravis, etiam altera, saltem per quamdam societatem et cooperationem. Si autem pretium sit vile, eo magis videtur vilipendi et contemni res spiritualis, quae sic venditur; æquiparatur enim pretio temporali, et quia in suo ordine parva esse videtur, vili pretio danda

aut comparanda censetur. Itaque eujuscumque quantitatis sit id quod pro re spirituali datur, si revera ut pretium datur et accipitur, simonia est, et per eam gravis irreverentia fit rei sacræ, et ideo non potest excusari a peccato mortali propter materiae levitatem.

7. *Quo pacto possit dari peccatum veniale in hac materia.*—Cumque hæc actio fiat per humanam conventionem et contractum, certe non potest ex surreptione vel indeliberatione excusari, quia contractus humani sufficienti libertate ad peccandum mortaliter fieri solent. Potest nihilominus intervenire ignorantia vel facti, quia vel non advertit quis rem illam esse spiritualem, aut non putat illam esse venditionem aut pactionem æquivalentem; vel certe potest esse ignorantia juris, si existimet in tali materia non dari simoniam prohibitam. Verumtamen hæc posterior raro erit excusabilis in materia pertinente ad jus divinum, de qua nunc loquimur, nisi ubi fuerit res dubia, et sub opinione constituta; et tunc si quis adhæserit opinioni probabilis, ignorantia erit probabilis et invincibilis, et ita excusabitur etiam a culpa veniali, alioquin vero non excusabitur a mortali; poterit nihilominus contingere, inadvertentiam esse aliquo modo culpabilem, sed cum levi culpa, vel negligentia, et tunc etiam simonia poterit esse venialis quasi ex surreptione et indeliberatione. Sed hoc tam est accidentarium et rarum, ut non obstet, quominus moralis regula absolute possit constitui, hoc peccatum semper esse mortale.

8. *Objectio.*—*Solvitur.*—Sed objici potest, quia sacrilegium etiam in materiis sacramentorum potest esse veniale, et mendacium in sacramentali confessione potest esse veniale, et infidelitas in servando voto potest esse venialis ex levitate materiae; ergo simonia, cum tantum sit quaedam species sacrilegii, eadem ratione poterit etiam esse venialis ex materia levitate. Respondeo, negando consequentiam; nam sub genere irreligiositatis possunt esse multa peccata venialia ex levitate materiae, et nihilominus blasphemia, quae species est irreligiositatis, non potest esse venialis ex parte materiae, ut supra dictum est. Ita ergo de simonia, quae merito potest cum blasphemia comparari, nam facto ipso (ut sic dicam) continet quamdam blasphemiam. Nam qui vendit spirituale donum, facto proficitur esse rem pretio aestimabilem, et comparabilem industria humana, ac subinde non esse supernaturale donum gratuitum, quod in omni materia habet gravem deformitatem; in

aliis vero materiis aliorum sacrilegiorum hoc non invenitur, ut constat.

9. *An Deus possit dispensare in vendendis rebus spiritualibus.*—*Duo sensus quæstionis proponuntur.*—Ulterius vero dubitari potest, an hæc malitia sit adeo intrinseca actui simoniae, ut non possit talis actus illa carere, et honestari, etiam de potentia absoluta Dei. Quod est quærere an possit Deus nobis dare licentiam emendi vel vendendi spiritualia sine labe simoniae. Quæ interrogatio partim potest pendere ex illa, an præcepta moralia naturalia sint indispensabilia; partim potest aliquid diversum inquirere. Est enim considerandum, aliud esse quærere an, stantibus omnibus conditionibus et circumstantiis, quæ nunc sunt ex parte materiae et objecti simoniae per se pravæ, fieri possit ut actio vendendi et emendi rem sacram purgetur a malitia simoniae per divinam dispensationem immediate tollentem obligationem legis, et non mutantem materiam talis actionis; aliud vero esse quærere an res spirituales possint a Deo nobis aliter concedi, quam nunc concedantur, et an, facta illa mutatione, inde resultare possit ut res spiritualis honeste vendatur absque simonia.

10. *In primo sensu tractatur quæstio, et pro parte negativa resolvitur.*—Prior sensus pertinere potest ad quæstionem de præceptis naturalibus, an dispensabilia sint. Et juxta varias opiniones, quæ in illa generali quæstione inveniuntur, hic erit consequenter loquendum. Ego vero censeo, in nullum præceptum naturale, quod ex intrinseca materia virtutis vel vitii nascitur, posse cadere propriam dispensationem, quia illa malitia non nascitur ex voluntate extrinseca legislatoris, sed ex natura intrinseca talis materiae, quæ auferri etiam non potest vel mutari per solam extrinsecam voluntatem, nisi in materia ipsa vel conditionibus fiat mutatio. Quia voluntas extrinseca potest tollere obligationem, quæ ab illa vel ab inferiori voluntate provenit, etiamsi materiam intrinsece non mutet; naturæ autem rerum non possunt ita mutari, ut constat. Quæ ratio locum habet tam in naturalibus præceptis, quæ dicuntur esse prima principia, quam in conclusionibus sive proximis, sive remotis, dummodo per evidentem illationem consequantur. Censeo autem malitiam simoniae, de qua nunc agimus, intrinsece sequi ex natura talis actus vendendi vel emendi, prout versatur circa res spirituales, prout nunc sunt, vel nobis donantur; hoc

enim probant omnia dicta in capite præcedenti, alias non erit simonia mala de jure naturali; et ideo censeo per nullam dispensationem fieri posse, ut talis actus non sit malus, nam ille non est malus quia prohibitus, sed de se talis est, et prohibetur quia malus; ergo quantumcunque tollatur prohibitio, semper erit malus; sed dispensatio solum potest tollere prohibitionem, non mutare naturam; ergo non potest a tali actu malitia separari per ullam dispensationem. Quæ ratio ex sequenti puncto magis patebit.

11. *Objectio 1. — Secunda. — Respondetur ad primam. — Secunda solvitur.* — Duo vero hic objici possunt. Unum est, quia in hoc peccato habet locum epikia, stantibus eisdem circumstantiis intrinsicis objecti et materiæ, et solum mutatis extrinsecis circumstantiis, quæ possunt inducere excusationem; multo ergo magis poterit cadere in hunc actum divina dispensatio, quia potentior est divina voluntas, quam omnis extrinseca circumstantia. Unde regula generalis et vera est, omne præceptum, cujus obligatio potest in particulari cessare per epikiam propriam, multo magis posse non obligare per divinam dispensationem, ut ex materia de legibus suppono. Et ita nota est consequentia. Antecedens vero haberi potest ex sententia satis communi, quo in casu necessitatis extremæ potest sine peccato emi baptismus; ibi enim non limitatur materia venditionis, seu emptionis, quoad intrinsecas conditiones suas, sed solum accedit necessitas, quæ extrinseca est. Secundo, objici potest, quia Papa potest dispensare in simonia, quæ in venditione beneficiorum committitur, etiamsi juris divini sit, ut multi canonistæ docent; ergo multo magis poterit Deus dispensare in quacumque simonia juris divini. Sed hæc objectiones petunt longas quæstiones infra tractandas, et ideo ne methodum perturbemus, illas nunc remitto. Et ad primum, nego posse in illo casu emi baptismum; an vero alio modo possit tunc licite pecunia dari, quæ postulatur, infra dicam. Ad secundum, dicendum est vel illam simoniam esse tantum de jure positivo, vel Pontificem non posse in illa dispensare; quid autem horum verius sit, infra dicam.

12. *In secundo sensu tractatur quæstio, resolviturque posse Deum ita bona hæc nobis donare, ut licite vendi possint.* — In alio vero sensu quæstionis, probabile videtur posse Deum ita donare hæc spiritualia bona hominibus, ut ex vi talis donationis liceat illis talia

bona vendere, sine ullo sacrilegio vel irreligiositate. Primo enim posset dare homini absolutum et liberum dominium talium rerum; cur enim non poterit, cum sint res creatæ, et ipse sit absolutus dominus earum, et ex hac parte possit eas dare cui voluerit? Et ex parte hominis non est incapacitas, cum possit habere liberum et expeditum earum usum. Deinde, etiamsi non tribuat dominium, potest dare facultatem dispensandi illa per venditionem, vel contractum onerosum in utilitatem vel ipsius dispensatoris, vel alterius, prout dispensator ipse concesserit. Sic enim dispensator, qui non est dominus, potest vendere rem domini, si facultas ab illo concessa ad hoc extenditur. Hæc autem facultas non est dispensatio in præcepto, sed est mutatio in materia, et est quædam participatio domini. Præterea potest Deus aliquod hujusmodi donum cum dicta largitate concedere, non ut pertinens ad salutem animæ, vel ad bonum spirituale aliorum, sed solum ad commoditatem humanam recipientis, vel etiam aliorum; et tunc cessare videtur omnis ratio malitiæ in venditione illius gratiæ quoad effectum ejus, vel etiam quoad ipsam potestatem, si Deus daret alicui potestatem transferendi illam in alium. Ut, verbi gratia, posset alicui dare gratiam sanitatis, ut ex usu ejus viveret, et temporales divitias acquireret, et idem est de prophetia, et similibus. Neque enim in hoc apparet aliquid per se indecens, aut repugnans divinæ bonitati.

13. *Declaratur.* — Posito autem tali modo donationis, cessaret omnis ratio intrinsecæ malitiæ, quæ in simonia nunc invenitur. Quia tunc non venderetur res aliena invito domino, sed vel propria, vel sic dispensabilis ex voluntate domini. Nec tunc fieret irreverentia Deo, quia ipse est contentus, et juxta voluntatem ejus fit. Nec fit contra naturam talis materiæ seu gratiæ, quia non est de intrinseca ratione, et quasi naturali essentia ejus, ut gratis detur; hæc etenim conditio extrinseca est, et pendens ex voluntate ejus qui jus habet vel potestatem dandi talem rem; ipse enim uni potest gratis dare, alteri non nisi propter opus. Et similiter potest uni gratis dare, et cum domino, vel facultate, ut ipse non gratis det, sed prout voluerit. Neque etiam tunc donum illud Dei haberetur ut sacrum, vel religiosum, quia nec ex se, nec ex intentione dantis ordinaretur vel ad specialem Dei cultum, vel proxime ad salutem animæ, nisi eo modo quo dona naturalia scientiæ vel prudentiæ ordinantur

ad Deum ut ultimum finem, quia in eundem referendus est usus eorum, et omnis utilitas ab eis proveniens. Denique nec etiam tunc res spiritualis pecunia æstimaretur, ac si non plus valeret; hoc enim sine dubio videtur continere intrinsecam deordinationem, et quasi practicum mendacium; non est tamen id necessarium ad venditionem et quæstum temporalem, sed sufficit ut aliquid determinaretur humano arbitrio, quod licet de se esset inæquale, ex conventionem hominum haberetur sufficiens; posset enim Deus etiam hanc taxandi potestatem homini tribuere.

14. Hæc præcipue propono, quia deservire possunt ad explicandam amplius intrinsecam deformitatem illius simoniæ, quæ de se talis est, et prohibita est quia mala, et non e contrario. Quamvis enim fortasse hæc malitia pendeat ex modo et fine quo Deus confert homini hæc bona, qui modus, absolute loquendo, pendet ex libera voluntate Dei; talis enim est ille quem explicavit Christus cum dixit: *Gratis accepistis, gratis date*; et Petrus, cum dixit: *In alterutrum illam administrantes* (utique gratis) *sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei*: nihilominus non est malitia illa proveniens ex positiva prohibitione, sed ex ipsa lege naturæ, quia ille modus accipiendi hæc dona a Deo tenet se ex parte materiæ et objecti hujus obligationis, quæ intrinsece nascitur ex tali materia sic possessa et accepta. Sicut quando quis reponit apud alium vestem suam, solum in depositum et custodiam, depositarius ex justitia tenetur illam non vendere, quæ obligatio naturalis est et intrinseca, licet ex parte materiæ, seu fundamentaliter (ut ita rem explicem) pendeat ex voluntate tradentis vestem; nam si ille voluisset dare illam, non solum in custodiam, sed simpliciter ad omnes usus, cessaret illa obligatio ex justitia. Sic etiam obligatio voti est naturalis, licet materia ejus supponatur ex arbitrio voventis.

15. *Hic modus, quo Deus modo confert res supernaturales hominibus, proportionatus est et connaturalis.* — De potentia ordinaria non posse a venditione rerum spiritualium auferri malitiam. — Adde vero secundo, hunc modum concedendi hominibus usum supernaturalium donorum, adeo esse proportionatum naturæ illorum, ut merito dici possit connaturalis ipsis, ideoque (quicquid sit de miraculis, et extraordinariis providentiis), simpliciter loquendo, talia dona ex naturali conditione sua secum afferunt obligationem non venden-

di, nec procurandi illa per temporales commutationes. Et hoc declarant rationes adductæ in præcedenti cap., idemque explicatum intelligimus per Christi verba, ut exposuimus. Atque hoc modo dicere possumus saltem de potentia ordinaria, et juxta providentiam concurrentem naturis rerum, non posse a venditione talium rerum separari malitiam, idque satis esse ut simpliciter dicatur intrinsece mala.

16. Ultimo vero addo (esto possit Deus aliter conferre homini hæc dona ad diversum finem, et cum majori potestate, ita ut per mutationem materiæ venditio desinat esse mala) non in omnibus gratiis habere hoc æqualem rationem. Nam in his virtutibus operativis, seu gratiis gratis datis, quæ ad corporales actiones vel temporalia commoda immediate dantur, ut est gratia sanitatum, donum linguarum, et similia, minor indecentia involvitur. Alia vero sunt dona spiritualia, quæ non nisi indecentissime ordinarentur ad quæstum, ut est potestas remittendi peccata, concedendi indulgentias, et similia; et in his licet in rigore non appareat implicatio contradictionis, tamen videtur satis alienum a sapientia et excellentia providentiæ divinæ, quod ad illum finem, et cum tanta licentia seu libera facultate homini concedantur.

CAPUT IV.

AN IN PECCATO SIMONIE SIT TANTUM MALITIA CONTRA RELIGIONEM, AN ETIAM CONTRA JUSTITIAM.

1. *Ratio dubitandi.* — Ex dictis in duobus capitibus præcedentibus, et ex rationibus quibus malitiam simoniæ declaravimus, nascitur occasio præsentis quæstionis, et ideo visa est hoc in loco necessario. Ratio autem dubitandi est, quia vendere rem alienam invito domino, non solum est contra religionem, sed etiam contra justitiam; sed simonia est venditio rei alienæ invito domino; ergo est contra justitiam. Item, qui vendit pretio rem non æstimabilem pretio, contra justitiam peccat; sed res spiritualis non est pretio æstimabilis; ergo. Denique hac ratione usura est contra justitiam, quia mutuum pretio venditur, cum ipsum pretio æstimabile non sit; ergo similiter simonia. Atque ita videtur sentire Soto, dicto libro 9, quæst. 5, art. 2, quem aliqui moderni secuti sunt. Non est tamen facile præcipienda sententia, quia hinc pendet resolutio